

Så drabbas civilsamhället av coronakrisen

PM – 24 april 2020

Forum – idéburna organisationer med social inriktning

Giva Sverige – branschorganisationen för tryggt givande

Famna – riksorganisationen för idéburen välfärd

1. Inledning – Civilsamhället är livsviktigt

Det organiserade civilsamhället har spelat en central roll i Sveriges utveckling i mer än 100 år. Vid sidan av välfärdsstaten och näringslivet har civilsamhället hela tiden funnits som ett murbruk i samhällsbygget, som kanaliserat människors röst och engagemang. Det har varit avgörande för att bygga Sveriges välstånd, men minst lika viktigt i kristider då ideellt engagemang och medmänsklighet fungerat som en motvikt till polarisering och motsättningar.

Civilsamhällets runt 250 000 organisationer folkbildar, förebygger ohälsa och för människor samman. I huvudsak sker detta genom Sveriges fler än tre miljoner ideellt engagerade människor. Därtill är civilsamhället också arbetsgivare åt 180 000 personer.

Civilsamhället utgör i många fall det yttersta skyddsnet som fångar upp samhällets allra mest utsatta. Detta blir extra tydligt i tider av kris. Runt om i landet sker nu en enorm mobilisering av ideella krafter för att hjälpa de människor som drabbas av coronakrisen. Det sociala arbetet skalas upp och ställs om. Tiotusentals frivilliga har på kort tid ställt in det man hade planerat för våren och istället organiserat en historisk hjälpinsats. Idéburna vårdgivare ställer om sin verksamhet för att bistå i den ansträngda sjukvården.

Men nu riskerar konsekvenserna av coronakrisen för civilsamhället att bli förödande. När Sveriges ekonomiska aktivitet går på sparlåga dras också en stor del av grunden för civilsamhällets finansiering undan. Givandet minskar från både privatpersoner och företag. Second hand-försäljningen, som för många organisationer utgör en central inkomstkälla, rasar. När lägerverksamhet eller andra sociala aktiviteter tvingas ställas in dras också finansieringen för organisationernas verksamhet in. Men också de aktörer som har avtal med kommuner och regioner riskerar att tappa intäkter då den vanliga verksamheten dras ner eller ställs in till följd av fokus på covid-19-vård. Alla dessa ekonomiska effekter sammantaget riskerar att försvaga civilsamhället och den idéburna välfärden i en tid då dessa sektorer behövs som mest.

Det livsviktiga arbete som civilsamhället gör i coronakrisen kommer behöva fortsätta under lång tid, och när Sverige så småningom ska hantera följderna av den ekonomiska nedgången kommer ideella organisationers insats också att behövas. Utan detta samhällskitt riskerar många människor att lämnas utanför, med ökad risk för polarisering och motsättningar.

Ett starkt civilsamhälle som fortsätter att ha förmågan att snabbt ställa om och mobilisera vid kriser är den bästa garanten för ett fortsatt demokratiskt och medmänskligt Sverige. Men om denna sektor ska leva vidare krävs omedelbara stödåtgärder. Annars kan det vara för sent.

2. Regeringens satsningar hittills

Regeringen har under våren lagt fram flera paket för att lindra konsekvenserna av coronakrisen för välfärden och företagen. Totalt görs hittills budgetsatsningar på 107 miljarder. Av dessa går 67 miljarder till ”svenskt jobb och företagande”. Av detta satsas en halv miljard vardera för kultur- och idrottssektorn. Utöver detta har regeringen också presenterat en extra insats om 100 miljoner för stöd till barn i utsatthet och våldsutsatta kvinnor.

Övriga civilsamhället har hittills haft möjligheten att ta del av vissa av de generella satsningar som regeringen gör under rubriken ”jobb och företagande”. Civilsamhällets associationsformer ideell förening, ekonomisk förening, stiftelse och trossamfund inkluderas dock inte självklart i de satsningar som görs. Civilsammansorganisationer kan ansöka om ekonomiskt stöd vid permitteringar och för vissa arbetsgivare gäller även sänkta arbetsgivaravgifter. Vi har dock sett exempel på att organisationer som ansöker om att få del av satsningen på lånegarantier för näringsidkare får nej, med hänvisning till sin associationsform. Det är också oklart om de utlovade hyressubventionerna kan komma mångfacetterade verksamheter till del, vår helhet passar sällan in i den snäva lista över branscher (SNI-koder) som regeringen ställt upp.

Vi som står bakom denna rapport har en dialog med MUCF kring deras uppdrag att förtydliga vad det är som gäller för civilsamhället i regeringens beslut riktade mot ”företag”. Det är viktigt att detta arbete görs skyndsamt och att ett utrymme för positiva tolkningar skapas.

Problemet för många organisationer är att man inte bedriver näringsverksamhet med vinstsyfte, och att verksamheten till stor del drivs av ideellt engagerade. Som vi beskriver nedan drabbas civilsamhället på en rad olika sätt av coronakrisen där man inte kan dra fördel av de krisåtgärder som hittills presenterats.

3. Konsekvenser för civilsamhället

Civilsammhällesaktörer drabbas på en rad olika sätt av coronapandemins effekter. Det handlar bland annat om drastiskt minskade intäkter och potentiella nedläggningar till följd av nedstängda verksamheter. Verksamheter som secondhand, kaféer och lägergårdar, där allt överskott går till att stötta människor i utsatthet, går nu i bästa fall på halvfart eller står stilla helt och hållet. Utbildningsverksamhet, arbetsträning och coachning går också på sparlåga eller är helt pausade. När organisationer drabbas ekonomiskt är det främst de människor som verksamheterna finns till för som drabbas.

Civilsamhället har också en viktig demokratistärkande roll. Våra organisationer ger människor utrymme att påverka sin egen situation, bidrar till sociala

innovationer och har en viktig röstbärande funktion. Självständiga och starka idéburna organisationer spelar här en avgörande roll. Människors organisering har ett värde i sig. Möjligheten att fritt uttrycka sig, organisera sig och att få sina rättigheter tillgodosedda är avgörande för civilsamhällets utrymme och en fungerande demokrati.

Nedan har vi sammanställt de omedelbara och väntade sociala och ekonomiska konsekvenser för civilsamhällets verksamhet i Sverige inom respektive område. För samtliga områden har vi räknat nettoeffekterna för 2020 från 15 mars och året ut, utifrån den utveckling som vi bedömer som mest realistisk.

3.1 Minskat givande

Branschorganisationen Giva Sverige har närmare 160 svenska medlemsorganisationer som totalt samlar in cirka 8,8 miljarder kronor årligen från allmänhet, näringsliv, organisationer och stiftelser. Dessa gåvor utgör en central del i svenska organisationers ekonomi och möjliggör verksamhet för många människor i Sverige. Medlemmarna har cirka 14 000 anställda och 58 000 volontärer.

Sju av tio organisationer uppger att deras intäkter minskat totalt sett efter coronakrisen. Åtta av tio har tvingats förändra sin insamlingsverksamhet. Inflödet av nya givare minskar, inte minst för att organisationer som arbetar med fysiska möten på stan inte kan fortsätta med det. Samtidigt som organisationer ser sina intäkter minska ökar kostnaderna för att stötta utsatta grupper till följd av coronakrisen. Det är en i längden ohållbar ekvation.

Organisationer som jobbar med konkreta insatser för att minska virusspridningen ser en möjlig ökning av gåvor, som kan täcka delar av just den verksamheten. Andra oroar sig för att "corona-fokus" innebär minskat intresse för andra viktiga ändamål.

Även om vissa organisationer ser ett ökat engagemang från företag är det överlag en negativ tendens på intäktsidan eftersom krisen slår hårt mot näringslivet. När det gäller gåvor från organisationer och stiftelser är det sannolikt relativt stabilt på kort sikt men för 2021 och framåt kan det ha mycket stora och negativa konsekvenser för organisationernas intäkter.

Totalt beräknas insamlade medel till civilsamhällets verksamhet i Sverige minska med cirka 175 miljoner kronor under 2020.

Tabell: Minskat givande till civilsamhällets verksamheter i Sverige 2020, kronor

Allmänheten	116 000 000
Företag	51 000 000
Organisationer/Stiftelser	8 000 000
TOTALT	175 000 000

3.2 Minskad försäljning second hand

Sveriges ideella second hand-butiker omsätter varje år cirka 1 700 miljoner kronor, och förmedlar betydande överskott till social verksamhet. Nätverket Ideell Second Hand samlar ideella aktörer i Sverige som tillsammans driver cirka 500 butiker runt om i landet. De pengar som kommer in gör det möjligt att driva härbärgen för hemlösa, dela ut varma kläder till behövande eller erbjuda matkassar till personer som tvingas isoleras i coronakrisen. Förutom det ekonomiska tillskottet till social verksamhet erbjuder dessa butiker också arbetsträning för 7 000 människor som i många fall står långt ifrån arbetsmarknaden.

Samtliga organisationer som jobbar med ideell second hand upplever nu en kraftigt minskad efterfrågan till följd av att människor inte längre vill besöka butiker. På kort sikt kan det delvis kompenseras av en minskning av tillfällig personal och timanställda, men nu hotas hela verksamheter när intäkterna försvinner. Dessutom drivs butikerna i många fall av volontärer, och många av volontärerna tillhör riskgruppen +70 år och måste nu stanna hemma.

Totalt beräknas minskade resultat från ideell second hand på cirka 345 miljoner år 2020.

3.3 Vård och social omsorg, avtalskonsekvenser

Den idéburna välfärden inom vård, skola och omsorg i Sverige står för cirka 3 procent av den totala sektorn, medan de kommersiella företagen står för cirka 20 procent och resten utförs av offentliga aktörer.¹ Sveriges välfärdsmix är redan från början skev jämfört med andra länder, andelen idéburna aktörer är större i alla våra grannländer och resten av EU. Coronakrisen riskerar att hämma dessa aktörer ytterligare.

¹ Arnesen D, & Sivesind, K H: Organisasjonslandskap i endring 2009-2019, Senter for forskning på sivilsamfunn & frivillig sektor, Oslo.

Organisationen Famna samlar aktörer inom idéburen välfärd. Medlemmarna utgör en viktig del av det svenska välfärdssamhället. Flera av medlemmarna har i många år erbjudit sociala tjänster, kvalificerad vård och omsorg utan vinstsyfte. Under 2018 var den sammanlagda omsättningen hos då 90 medlemmar 7,5 miljarder kronor, med 9 200 årsanställda².

Ett normalår utgör intäkter från avtal (LOU, LOV och i mindre utsträckning IOP) med regioner och kommuner drygt 80 procent av de idéburnas intäkter. Resten av intäkterna är gåvor, secondhandförsäljning, konferens- och hotellverksamhet, avkastning från fastigheter och andra tillgångar. Vissa offentliga föreningsbidrag finns också för vissa. När omställningen kräver helt andra insatser även av de idéburna så minskar de helt avgörande intäkterna från avtal med det offentliga, samtidigt som kostnaderna ökar. Professionella vårdgivare som Stockholms sjukhem, Bräcke diakoni och Ersta diakoni får också nya vårduppdrag för att hantera vårdkrisen, utan anpassning av rådande avtal.

Totalt minskade resultat från covid-19-påverkade avtal på cirka 377 miljoner 2020.

3.4 Utökad stödverksamhet covid-19

Eftersom civilsamhället ofta jobbar med samhällets mest utsatta och grupper så är vi i många fall de första som identifierar akuta behov hos grupper som inte tillgodoses. Forum – idéburna organisationer med social inriktning samlar organisationer som Sveriges Stadsmissioner, Hela Människan, Svenska kyrkan, Röda Korset, Rädda Barnen, Frivillig Väntjänst och Erikshjälpen. Många av dessa organisationer har snabbt kommit igång med verksamhet för att stötta sårbara grupper i coronakrisens spår.

Fokus är dels på grupper som redan innan krisen var utsatta, som hemlösa i behov av boende, mat och hygienartiklar, som blir än mer utsatta under krisen. Det finns nu färre öppna mötesplatser där personer med låga inkomster, hemlösa och EU-migranter kan få stöd i virustider och många av dessa individer står och faller med civilsamhällets insatser. Dessa behov bedömer vi öka under hösten.

Men det handlar också om grupper som tvingas till isolering och som behöver hjälp med inköp av mat eller apoteksvaror, personer som har svårt att ta till sig informationen eller som bara behöver stöd i form av ett telefonsamtal. Vissa insatser handlar helt enkelt om att avlasta den offentliga vården och omsorgen i en svår tid. Många över 70 år är själva volontärer, och bidrar normalt med sin tid och sitt engagemang i många sociala verksamheter. Det är en viktig social gemenskap för många i målgruppen, som de nu tvingas avstå ifrån.

² Tillväxtrapport 2019, Famna.

Även organisationer som arbetar med att förebygga psykisk ohälsa och som har verksamhet för barn och unga märker av ett ökat tryck. Många ställer nu om till digitala möten och stödverksamhet, något som är en utmaning då digitaliseringen för med sig nya kostnader samtidigt som osäkerheten kring insamling av medel är stor.

Den ekonomiska nedgången i coronakrisens spår kommer leda till ökad arbetslöshet och ekonomiska svårigheter. Detta kommer att drabba redan utsatta människor hårdast och inte minst barn. Det är centralt att en barnkonsekvensanalys görs i alla relevanta sammanhang. Civilsamhället behöver kunna stå starkt för att fånga upp människor som faller, och också kunna samverka med det offentliga välfärdssystemet för att kunna utnyttja sin fulla potential. Organisationernas ekonomiska förutsättningar kommer att vara helt avgörande för möjligheterna att bistå fler människor i nöd.

Utöver att hjälpa människor i utsatta livssituationer har våra organisationer också en viktig roll i att möjliggöra för människor att själva kunna påverka och ta makten över sina liv, den så kallade empowerment-tanken. Vi arbetar för att människor tillsammans ska göra sin röst hörd och påverka sin egen och andras situation.

Det vi nu ser runt om i Sverige är en historisk mobilisering av medmänsklighet. I de allra flesta fall är det frivilliga som lägger sin tid och kraft på att hjälpa sina medmänniskor i en svår tid. Men även om en stor del av arbetet sker ideellt så tillkommer en lång rad kostnader i form av anställda för att organisera frivilligheten, lokaler, transporter, inköp av mat osv. En mindre del av dessa nya verksamheter kan få kortfristigt sponsorstöd från näringslivet, men huvuddelen finansieras av organisationernas egna medel.

Totalt beräknas den ökade stödverksamheten med anledning av covid-19 kosta cirka 155 miljoner.

Tabell: Kostnader för utökad stödverksamhet, kronor

Boendelösningar	33 000 000
Mat	18 000 000
Hygien	4 000 000
Psykosocialt stöd	29 000 000
Aktiviteter	32 000 000
Övrigt	38 000 000
TOTALT	155 000 000

3.5 Övrigt intäktsbortfall

För många organisationer, exempelvis KFUM, Scouterna eller Friluftsrådet, är en stor del av finansieringen knuten till bidrag för specifika verksamheter såsom lägerverksamhet, kollo eller ungdomsutbildningar. När verksamheter ställs in till följd av coronakrisen får det ekonomiska konsekvenser för hela verksamheten, inte bara den aktivitet som ställts in.

Många står inför hot om nedläggning när man inte kan hyra ut sina lokaler, sälja biljetter till evenemang eller produkter i butiker eller när tusentals och åter tusentals volontärer tvingas in i isolering. Därtill kostar just nu viktiga intäktskällor som secondhand, kaféer och lägergårdar ofta mer än de drar in.

En hel del organisationer har helt fått tänka om kring hur de ska bedriva sin verksamhet under rådande situation, och många står inför en mycket oviss framtid. Samtidigt är det ideella engagemanget viktigare än någonsin. Under denna liksom under tidigare kriser, som flyktingsituationen 2015, bränderna 2018 och nu coronapandemin 2020 ser vi att civilsamhället mobiliserar, ställer om och ställer upp. Nytt engagemang väcks och många vill bidra.

Forums verksamhet Volontärbyrå har haft kontakt med många organisationer och volontärer som vittnar om en stor omställning och ett starkt intresse att engagera sig. 85 procent säger att färre volontärer deltar i deras verksamheter än tidigare. Detta beror på att många aktiviteter har ställts in, men även för att många volontärer tillhör en riskgrupp och inte kan delta på samma sätt.

Övrigt intäktsbortfall uppgår till cirka 87 miljoner år 2020.

4. Samlade konsekvenser

Sammanfattande tabell över inkomstbortfall och ökade kostnader, kronor

Minskat givande	175 000 000
Minskade resultat ideell second hand	345 000 000
Avtalskonsekvenser vård och omsorg	377 000 000
Kostnader utökad stödverksamhet	155 000 000
Övrigt intäktsbortfall	87 000 000
TOTALT	1 138 000 000

Över hela Sverige rapporterar organisationer om de konsekvenser som coronavirusets utbredning innebär. Utsatta människor riskerar att lämnas ensamma, klyftorna att öka och de sociala och ekonomiska konsekvenserna att

skena. Tidigare ekonomiska kriser visar att människor som sedan tidigare lever i utsatthet hamnar i ännu svårare lägen.

På kort sikt riskeras många av de aktiviteter som är viktiga för att bromsa virusets spridning och hjälpa de människor som drabbas av krisen. På längre sikt riskerar många organisationer att tvingas till stora nedskärningar när verksamhet inte kan bedrivas.

Några exempel på konsekvenser för enskilda verksamheter:

- **KFUM** varnar för att hela sommarens lägerverksamhet kan behöva ställas in på grund av Corona. Det skulle innebära att 7 500 barn missar sina sommarläger. För KFUM innebär det ett stort intäktsbortfall, vilket är en ekonomisk katastrof. Utan ytterligare ekonomiskt stöd kan de långsiktiga konsekvenserna bli höjda deltagaravgifter, besparingar på verksamheten eller i värsta fall att lägergårdar tvingas säljas.
- **Sveriges stadsmissioner och Hela Människan** bedömer att de kommer tappa stora summor i insamling och second hand-försäljning på grund av coronakrisen. Samtidigt förväntas fler människor behöva stöd. Konsekvenserna kan i värsta fall bli att livsviktig verksamhet tvingas stänga ner: avgiftningskliniker eller skyddat boende för våldsutsatta kvinnor i missbruk, akuthärbärgen med separata rum i kombination med dagverksamhet.
- **Mind** såg tidigt att äldre är en utsatt målgrupp och agerade snabbt för att öka kapaciteten i Äldrelinjen. De har gått från 30 till 300 volontärer under några veckor och kan nu ta emot samtal på utökade öppettider. Mind driver även Självmordslinjen som också fått en tydlig ökning av samtal. Mind har som många andra organisationer agerat snabbt utan att ha full täckning i form av projektmedel eller andra resurser.
- **Scouterna** rapporterar om inställda valborgsfiranden, inställda sommarläger och lägre kommunala och regionala bidrag till följd av minskad närvaro. Samtidigt ser de inga minskade kostnader eftersom väldigt lite av verksamheten har rörliga kostnader.
- **Bräcke diakoni** ställer om för att ordna boende för hemlösa barnfamiljer, utbildning i palliativ vård och fler palliativa vårdplatser till följd av Corona. Samtidigt uppger de att de tappar intäkter på samtliga rehabenheter och stödboenden, samtidigt som de har betydligt högre kostnader inom äldreomsorgen.

5. Rekommendationer

På kort sikt

- **Akutstöd för civilsamhället**
Det behövs ett ekonomiskt stödpaket för att civilsamhället med full kraft ska kunna bidra i kampen mot coronaviruset, och för att trygga verksamheter på sikt. Vi beräknar att paketet behöver uppgå till 1,1 miljarder kronor. Stödet måste organiseras på ett enkelt sätt så att det kommer ut snabbt och även kan komma mindre organisationer till del. Det måste också säkerställas att civilsamhället i sin roll som arbetsgivare kan ta del av de krispaket som redan utlysts.
- **Låt organisationer behålla projekt- och bidragsmedel**
Det är viktigt att myndigheter intar en flexibel hållning i tider av kris. Regeringen och ansvariga myndigheter bör markera förståelse för att vissa aktiviteter, exempelvis årsmöten, eller projektfinansierade insatser inte kan ske enligt plan eller behöver ställas in och att bidragsgivare inte kräver tillbaka medel som en följd av detta. Redan beslutade offentliga bidrag bör betalas ut skyndsamt och som planerat.
- **Ersätt även idéburna aktörer inom vård och omsorg**
När staten ersätter offentliga vård- och omsorgsgivare för merkostnader pga corona-krisen måste även idéburna aktörer få del av de medlen. De idéburna bär en viktig del av bördan och måste kompenseras proportionerligt.
- **Låt civilsamhället fördela pengarna**
Likt idrottsrörelsen som nu tar och får ansvaret för att själva fördela de 500 miljoner kronor som avsatts i budgeten är vi tre organisationer som arbetat fram denna PM redo att axla ett ansvar för fortsättningen. Vi avser att återkomma med förslag om principer och en mekanism för att fördela budgetmedlen, så att de når hela civilsamhället.
- **Matcha alla gåvor från allmänheten**
Staten bör stimulera ett ökat givande från allmänheten genom att matcha gåvor till allmännyttiga ändamål. På så sätt får de offentliga medlen en hävstångseffekt som sträcker sig förbi år 2020 och fler organisationer vågar satsa på att uppmuntra människor att engagera sig genom att ge gåvor.³

³ Den brittiska regeringen gör detta delvis inom ramen för ett nyligen lanserat paket. Finland gjorde ett stort sådant program under 00-talet för att stimulera gåvor och bidrag till forskning.

Utöver dessa akuta åtgärder krävs också långsiktiga förutsättningar för civilsamhället att verka, för att sektorn ska kunna nå sin fulla potential i att bygga Sverige starkt efter den ekonomiska kris som nu väntas. Nedan anges några förslag på områden som kan vara relevanta att diskutera.

På längre sikt

- **Utlös särskilt stöd för utsatta grupper**
Många av samhällets mest utsatta personer har bara civilsamhället att gå till. En del av civilsamhällsstödet behöver därför gå specifikt till organisationer som arbetar med särskilt utsatta.
- **Gör en inventering i slutet av året**
Regeringen bör ge forskare eller lämplig myndighet i uppdrag att i slutet av 2020 göra en systematisk inventering av återstående problem och långsiktiga lösningar, samt avsätta budgetmedel för detta. En sådan forskargrupp bör få fria händer att utforma såväl analys som förslag.
- **Satsa på civilsamhället som arbetsmarknadsåtgärd**
Nu finns en chans att inte bara kompensera utan också satsa på civilsamhället. Nu är ett utmärkt tillfälle för idéburen sektor att ges möjlighet att ta ett större ansvar för att rusta Sverige. Det handlar om uppdrag såsom städning och tvätt m.m. inom ramen för kommunala och statliga upphandlingar av tjänster.
- **Höj de generella statsbidragen till civilsamhället**
Under många år nu har det skett en urholkning av statsbidragen till de organisationer i civilsamhället som får sådana. Det sker inte någon löpande uppräknings av bidragen samtidigt som det är fler som ska dela på samma kaka. Det är ett bra tillfälle nu att stötta civilsamhället.

6. Om medverkande organisationer

Denna rapport har tagits fram av följande organisationer:

- **Forum – idéburna organisationer med social inriktning** är en intresseorganisation för den idéburna organiseringen och vi samlar civilsamhällets organisationer med social inriktning. Forums medlemsorganisationer har ca 3000 lokala enheter och 6,5 miljoner individuella medlemmar.
- **Branschorganisationen Giva Sverige** arbetar för etisk, transparent och professionell insamling av gåvor. Medlemsorganisationerna samlar totalt in ca 8,8 miljarder kronor årligen från allmänhet, näringsliv, organisationer och stiftelser.
- **Famna – riksorganisationen för idéburen välfärd** har medlemmar som driver sjukvård, rehab, socialt arbete, arbetsintegrerande sociala företag, kvinno- och tjejjourer, verksamheter för personer med funktionsvariationer mm.

Tillsammans representerar vi närmare 270 medlemsorganisationer.

Referenser:

- NOD: Kartläggning – civilsamhällets behov under coronakrisen. Veckorapporter vecka 13, 14 och 16.
- Forum – En rapport om coronapandemins konsekvenser för idéburna organisationer med social inriktning. https://www.socialforum.se/wp-content/uploads/2020/04/Rapport-om-coronavirusets-konsekvenser-för-civilsamhället_Forum_200408.pdf
- Volontärbyrån – Engagemanget kan inte pausa. Så påverkas det ideella engagemanget i Sverige av Coronakrisen. https://www.volontarbyran.org/sites/default/files/volontarbyran/document/engagemanget_kan_inte_pausa_rapport_volontarbyran_200408_0.pdf
- Famna – snabbenkät till medlemmar med anledning av coronapandemin. 2020-04-16
- Giva Sverige - Insamling och givande i coronavirusets spår. 2020-04-20
- https://www.givasverige.se/cdn.triggerfish.cloud/uploads/2020/04/rapport-2_insamling-och-givande-i-coronavirusets-spr_20april2020.pdf
- KFUM – lägergårdar och sommaren 2020. Sammanställning 2020-04-08
- Arnesen D, & Sivesind, K H: Organisasjonslandskap i endring 2009–2019, Senter for forskning på sivilsamfunn & frivillig sektor, Oslo.
- Tillväxtrapport 2019, Famna.